

Organisering af Dobbeltdiagnosebehandling

Fagligt oplæg til en 10-årsplan

Bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser

23. Et kvalitetsløft i indsatsen til mennesker med psykiske lidelser og samtidigt misbrug gennem et samlet og integreret behandlingstilbud

Mennesker med psykisk lidelse og samtidigt misbrug har komplekse og svære forløb, og der er et stort behov for at styrke sammenhængen og den faglige kvalitet i indsatsen.

Der kan med fordel etableres et samlet og integreret tilbud af høj kvalitet forankret i regionerne med henblik på at sikre en samtidig og koordineret behandling af både den psykiske lidelse, misbrug og eventuel somatisk sygdom.

Aftale om en
**10-årsplan for
psykiatrien og
mental sundhed**

September 2022
Sundhedsministeriet

7

Mennesker med psykiske lidelser og samtidigt misbrug får en mere sammenhængende og effektiv behandling.

Aftale om en
**10-årsplan for
psykiatrien og
mental sundhed**

Faglig visitationsretningslinje

**Visitation til integreret
behandling af mennesker
med psykisk lidelse og
samtidig rusmiddelproblematik**

Blandt mennesker med psykisk lidelse er der en betydelig andel, som har en samtidig rusmiddelproblematik.

Eksempelvis viser en nyere undersøgelse, at andelen af patienter indlagt til psykiatrisk behandling, som har en samtidig rusmiddelproblematik, er 30-35%.

I 2021 havde ca. 12.000 personer på 18 år og derover med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik en kontakt til psykiatrien.

Det skal dog understreges, at der er tale om et afgrænset estimat, og at den samlede gruppe af mennesker i Danmark med psykisk lidelse i forskellig sværhedsgrad og samtidigt misbrug er betydeligt større.

Forekomst af dobbeltdiagnoser i Danmark

- Ca. 30% af alle patienter med en psykiatrisk diagnose vil på et tidspunkt i deres liv også få en rusmiddelrelateret diagnose. Variationer fra 11% ved OCD til 46% ved personlighedsforstyrrelser (Toftdahl et al., 2016)
- Stigende antal patienter med dobbeltdiagnose i en psykiatrisk population i Danmark - både blandt ambulante, skadestue- og indlagte patienter fra 2000-2017 (Mårtensson et al. 2022).
- **OBS:** Der skal samtidig tages højde for udfordringer med sådanne opgørelser, idet de ofte rummer underrapportering af patienterne og manglende udspørgen og dokumentering fra de fagprofessionelle (Johansen et al. 2022).

Forekomst af patienter med dobbeltdiagnoseproblematik i RHP

Diagnosekoder	Alle	DF1x1 (skadelig brug)	DF1x2 (afhængigheds- syndrom)	DF1x3 (abstinensstilstand)	Dobeltdiagnosepatienter DF1x1, DF1x2 eller DF1x3	
	n	n	n	n	n	%
DF0	1.282	24	73	7	89	6.9
DF2	11.299	385	1.248	37	1.450	12.8
DF3	11.378	207	685	42	831	7.3
DF4	9.458	163	516	41	623	6.6
DF5	2.628	8	23	0	28	1.1
DF6	2.069	63	193	11	228	11.0
DF7	746	4	8	0	9	1.2
DF8	3.499	9	20	3	30	0.9
DF9	6.273	48	165	16	195	3.1
Total	48.632	911	2.931	157	3.483	7.2
Kun DF1	1.019	157	706	141		
Total	49.651	1.068	3.637	298	3.483	7.0

Fordeling af unikke patienter i Region Hovedstadens Psykiatri i 2023 i forhold til tilstedeværelse af diagnoser for skadelig brug, afhængighedssyndrom og abstinensstilstand (KAG Dobbeltdiagnose Outcomebook 2025).

Rusmiddeldiagnoser i Region Hovedstadens Psykiatri

Hyppigste rusmiddeldiagnoser ud af det samlede antal patienter (49.651):

- Alkoholrelaterede diagnoser: **4,9%**
- Cannabis: **3,4%**
- Andre psykoaktive stoffer: **1,2%**

Udfordringer for patienter med dobbeltdiagnose

- Sværere symptomer
- Dårligere kognitivt funktionsniveau
- Dårligere prognose
- Højere dødelighed
- Rusmiddelafhængighed skaber øget kriminalitet
- Følger i mindre grad behandlingen
- Komplicerende udfordringer/problemer: sociale, økonomiske, somatiske mm.
- Erfaringer med afvisning og stigmatisering – svært ved at tro på systemet
- Adfærdsmæssige udfordringer i behandlingskontekst

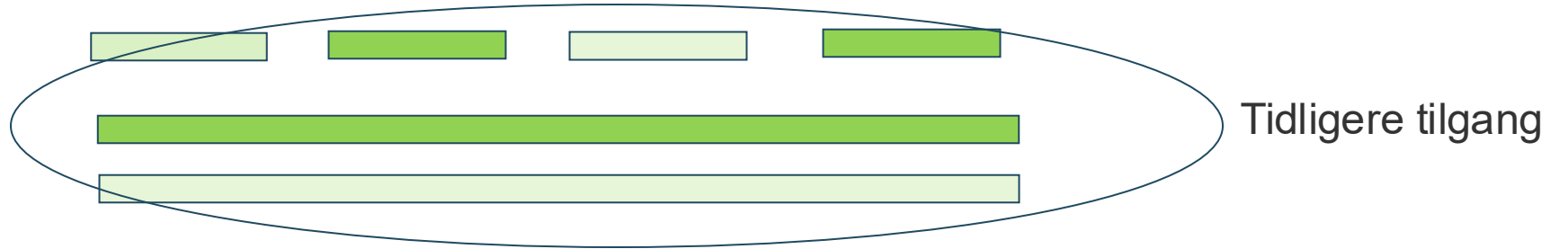
(Johansen 2022)

Organisering af behandling

- Seriel

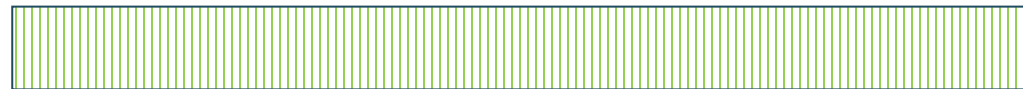
- Parallel

- Koordineret

- Integreret

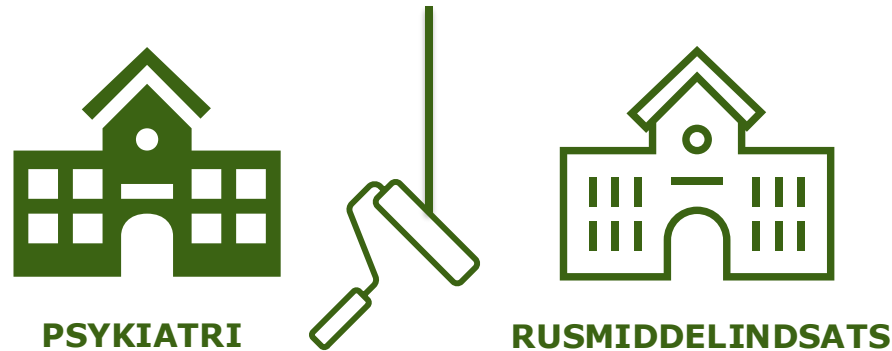

- Rusmiddelbehandling

Psykiatrisk behandling

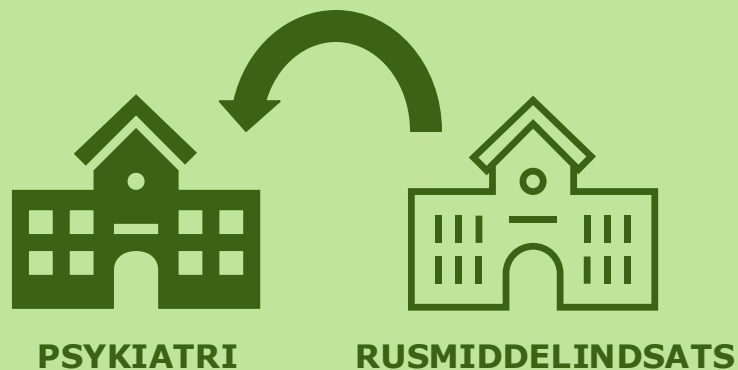
Integreret dobbeltdiagnosebehandling

- **Problem:** Psykiatri- og rusmiddelbehandling har været opdelt i to sektorer, hvilket skaber stor risiko for adskilt, uensartet og usammenhængende behandling til mennesker med psykisk sygdom og rusmiddelproblematik
- **Løsning:** Udvikling af sammenhængende psykiatri- og rusmiddelbehandling
  - Parallel, koordineret behandling
  - Integreret behandling

Politisk aftale

- **Integreret behandling:** Politisk aftale om samlet regionalt behandlingstilbud til personer med psykisk sygdom og samtidig rusmiddelproblematik – indfaset fra 1. september 2024

- Faglig visitationsretningslinje: Målgruppe, no wrong door, stepped care, parallel (koordineret) behandling, integreret behandling, henvisning og visitation

Organisering af behandling

Nuværende tilgang

• Rusmiddelbehandling

• Psykiatrisk behandling

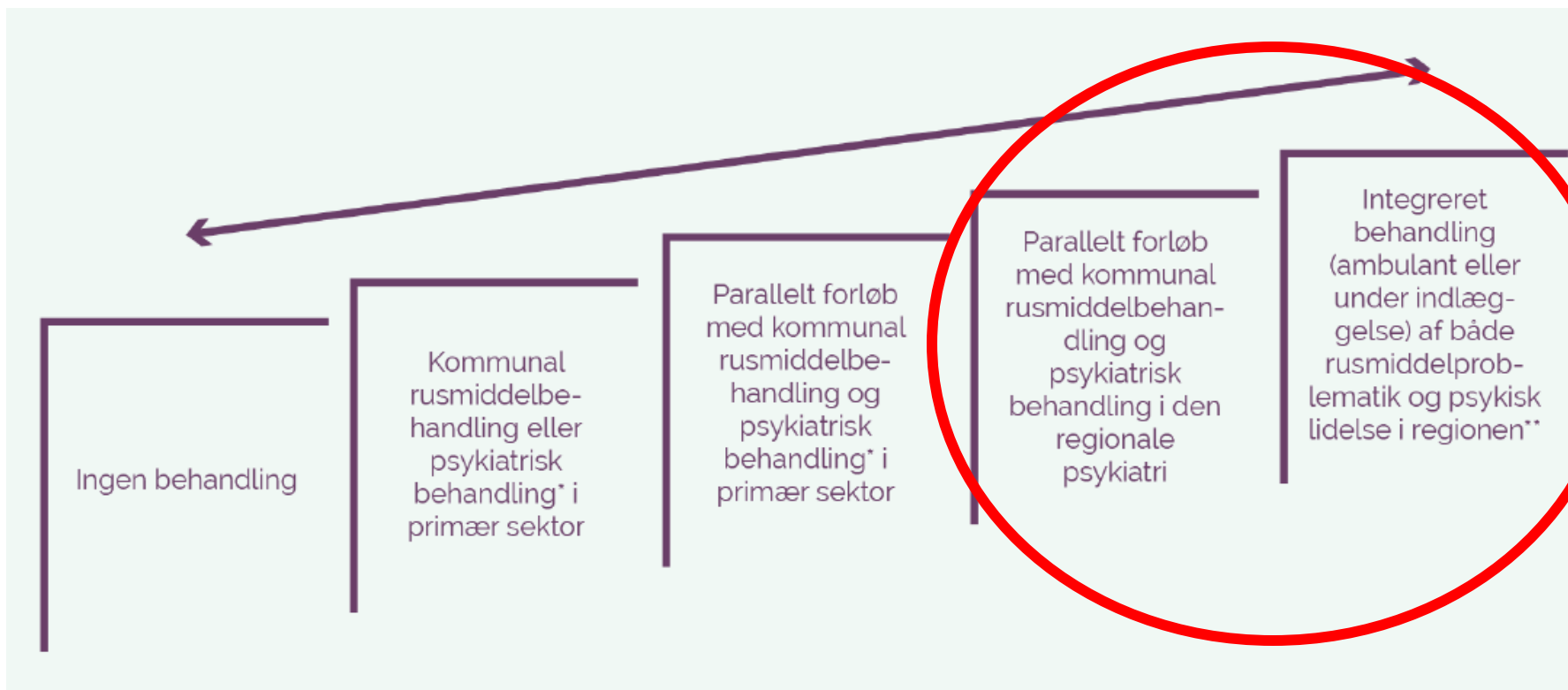
Indfasning

Tidspunkt	Målgruppe	Antal landsplan	Antal RHP (fordelingsnøgle)
Indfases fra: September 2024	Gruppe 1: Patienter i aktuel behandling i psykiatrien, men ingen samtidig behandling for rusmiddelproblem	4.600	1.435
Indfases fra: Juli 2025	Gruppe 2: Patienter i aktuel behandling i psykiatrien og samtidig behandling for rusmiddelproblem i kommunalt regi	4.000	1.248
Indfases fra: Juli 2026	Gruppe 3: Patienter alene i behandling for rusmiddelproblem i kommunalt regi, men formodning om moderat til svær psykisk lidelse	700	218

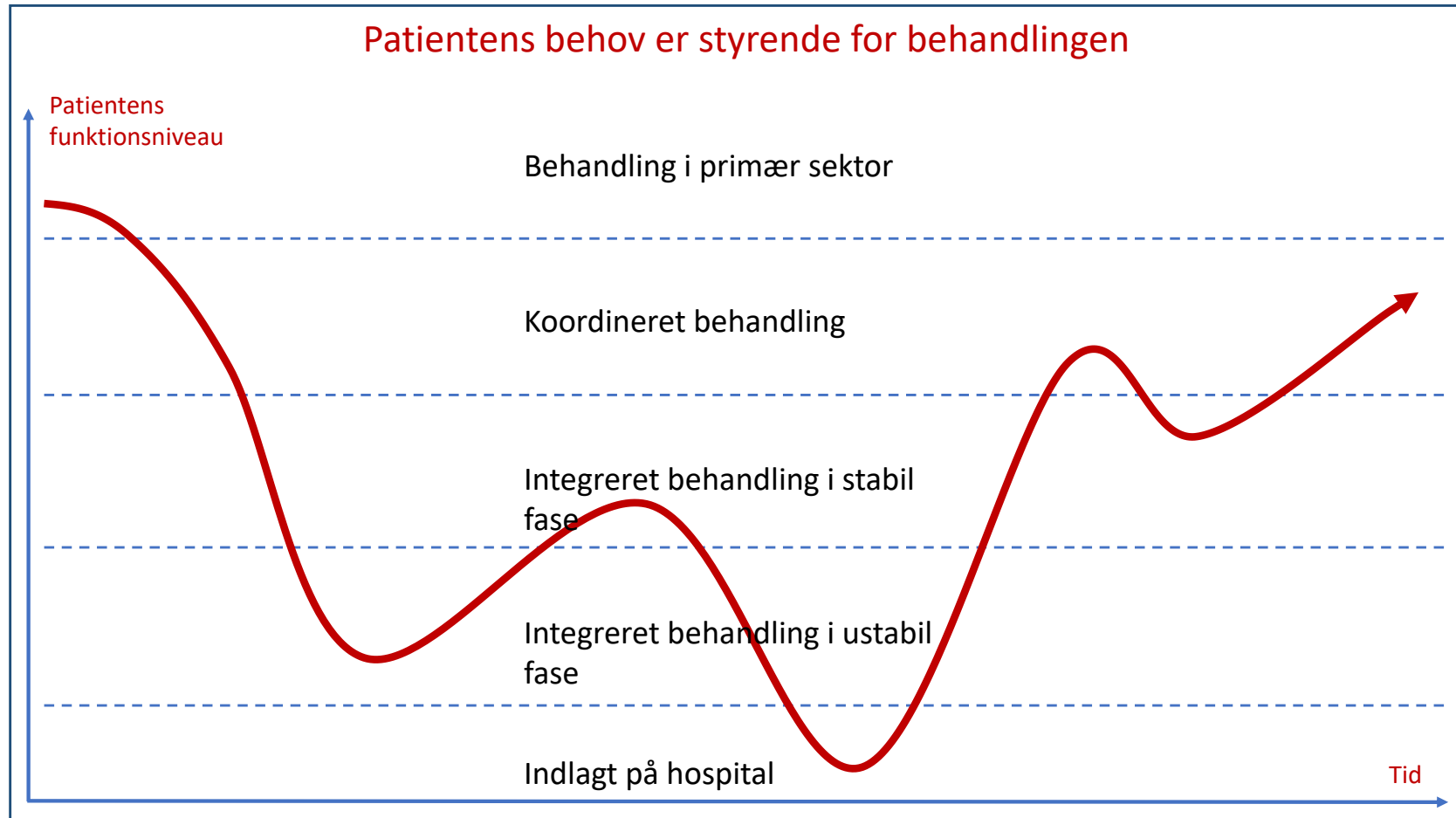

Samlet indfasning ved udgangen af 2027

Stepped care

Patientforløb

Sammenhængende og helhedsorienteret indsats

- Farmakologisk behandling
- Non-farmakologisk behandling
- Sociale indsatser
- Organisatorisk og strukturel integration
- Data og opfølgning

Farmakologisk behandling

- Samtidig farmakologisk behandling af psykisk lidelse og rusmiddelproblematik – herunder også substitutionsbehandling
- Fokus på at undgår medicininteraktioner og sikre stabilisering af begge tilstande

Non-farmakologisk behandling

- Psykoedukation
- Den motiverende samtale (MI)
- Kognitiv adfærdsterapi
- Dialektisk adfærdsterapi
- Behandlingsmål udarbejdet med patienten – kan være:
  - ✓ Totalt ophør
  - ✓ Reduktion
  - ✓ Skadesreduktion

Grundlæggende faglig tilgang

- Alle med behov skal tilbydes hjælp – også selvom motivationen kan synes svingende
- Slip og tilbagefald er grundlæggende vilkår, når man arbejder med rusmiddelproblematikker
- Der er ingen grund til at blive foruroliget over det

Data og opfølgning

- Systematisk registrering og evaluering af indsatserne
- Fokus på at identificere mørketal
- Styregruppe for integreret dobbeltdiagnose

Særlige fokusområder i implementeringen

- Identifikation af patienter med dobbeltdiagnoseproblematikker
  - **AUDIT** – Alcohol Use Disorders Identification Test
  - **DUDIT** – Drug Use Disorders Identification Test
- Diagnosticering
  - Systematisk og samtidig pragmatisk klinisk vurdering med afdækning af anamnese og historik med særligt fokus på tilstedeværelse af psykiatriske symptomer i perioder uden brug af rusmidler

Særlige fokusområder i implementeringen

- Systematisk kompetenceudvikling af personalet
  - Alle faggrupper uddannes i dobbeltdiagnosebehandling
- Patientforløbsbeskrivelser
- Vejledninger til at styre arbejdsgangene
- Tværregionalt og tværkommunalt samarbejde
- Brugerinvolvering på strategisk niveau

• SPØRGSMÅL?